

Plan- og byggeprogram 2016

Innledning

Stortinget har vedtatt hovedprioriteringene i Bergensprogrammet. Årlige budsjett med plan- og byggeprogram vedtas endelig av fylkestinget i Hordaland, etter forutgående vedtak i Bergen bystyre.

Plan- og byggeprogram for 2016 inneholder forslag til fordeling av midler på plan- og byggeprosjekter i 2016. Forslaget er basert på forutsetningene i St.prp.nr. 143 S (2012-2013) Utviding og finansiering av Bergensprogrammet med tredje etappe av Bybanen m.m. og «Prop. 117 S (2014-2015) Nokre saker om luftfart, veg og jernbane» som åpnet for prosjektering av Bybanens fjerde byggetrinn. Dokumentet er og i samsvar med gjeldende handlingsprogram for Bergensprogrammet (2014- 2017) som er vedtatt av Bergen bystyre og fylkestinget i Hordaland. Innvilgede belønningsmiddelsøknader er også lagt til grunn for fordelingen av midler.

Med byggeprogrammet for 2016 legges det opp til investeringer på totalt 973 mill. kroner, hvorav 667 mill. kroner til kollektivtiltak og 113 mill. kroner til gang- og sykkeltiltak. Dette innebærer at tilrettelegging for klima- og miljøvennlig transport utgjør 80 % av investeringene i Bergensprogrammet i 2016.

Alle kroneverdier i dokumentet er i løpende kroner.

Byggeprogram 2016	3
Hovedoversikt.....	3
Store prosjekter.....	5
Miljø- og sentrumstiltak	7
Gang- og sykkeltiltak	9
Trafikksikkerhetstiltak	13
Kollektivtiltak	15
Eksternt finansierte tiltak med delfinansiering fra Bergensprogrammet	18
Planprogram 2016	19
Kommunikasjon.....	20
Eksternt finansierte tiltak der HFK kun bevilger mva.	21

Byggeprogram 2016

Plan- og byggeprogrammet er styringsdokument til bruk både for administrativt og politisk nivå.

Byggeprogrammet viser hva som skal bygges i 2016 og fordeling av midler innen det enkelte programområdet. Byggeprogrammet er behandlet av styringsgruppen og er fordelt på tiltak innen:

- Programområder
 - o Miljø- og sentrum,
 - o Gang- og sykkel,
 - o Trafikksikkerhet,
 - o Kollektiv
 - o Planlegging
 - o Kommunikasjon
- Store fylkesvegprosjekt/ strekningsvise tiltak

Tiltak på kommunale veger som finansieres gjennom det kommunale bidrag i Bergensprogrammet, er ikke oppført i byggeprogrammet. Dette omfatter en samlet sum på 68,45 mill. kr til trafikksikringstiltak og 4 mill.kr. til gang- og sykkeltiltak for årene 2014-2017.

Hovedoversikt

Alle tall 1000 kr, 2016 kr.	Bevilgning HFK -midler	Bom- penger	Belønnings- midler	Andre eksterne midler	Til disp. i 2016*
Bybanen III		350 000			350 000
Bybanen IV		200 000			200 000
Ringveg vest II		60 000			60 000
Hjellestadvegen		20 000			20 000
Sum store prosjekt		630 000			630 000

	Bevilgning HFK-midler	Bom- penger	Belønnings midler	Andre eksterne midler	Til disp. i 2016*
Miljø- og sentrumstiltak	35 000		5 000		40 000
Gang- og sykkeltiltak	76 000		15 000	22 000	113 000
Trafikksikringstiltak	31 000				31 000
Kollektivtiltak	77 000		40 000		117 000
Planlegging	0		30 000		30 000
Kommunikasjon	3 000				3 000
Rv 580 Sandslikrysset	9 000				9 000
SUM programområder	231 000		90 000	22 000	343 000

SUM Bergensprogrammet					973 000
------------------------------	--	--	--	--	----------------

* Til disp er «friske» tilgjengelige midler i 2016. I tillegg kommer eventuelle overførte bompenger og belønningsmidler fra 2015.

Siden 2013 har kommunesektoren hatt pålegg om å legge om budsjetteringen av investeringstiltak i forhold til tidligere praksis. Det er behovet for investeringer i gjeldende budsjettår som skal presenteres. Tidligere ordning med overføring av mer- eller mindreforbruk fra år til år er dermed ikke lenger relevant, med unntak av den delen av finansieringen som gjelder statlige midler og som fremdeles er overførbare (belønningsmidler og bompenger). Den nye ordningen vil i større grad enn tidligere gi behov for justeringer/revideringer i løpet av budsjettåret.

Belønningsmidler

I 2015 innvilget samferdselsdepartementet søknad om belønningsmidler for 2015- 2018. Søknaden ble behandlet lokalpolitisk i 2014. For 2016 er den samlede tildelingen på 140 mill. kroner. Av disse fordeles 90 millioner på infrastrukturtiltak for å delfinansiere tiltak i plan og byggeprogrammet i samsvar med søknaden. De resterende 50 millionene går til utvikling og styrking av kollektivtilbudet og håndteres i regi av Skyss.

Belønningsmidler er overførbare fra år til år. Belønningsmidler tildelt sent høsten 2015 vil dermed være disponible for bruk også i 2016. Dette er det tatt høyde for i plan- og byggeprogram for 2016.

Prosjektering fremtidige tiltak

For å sikre raskere framdrift av mindre tiltak under programområdene blir det foreslått at man i byggeprogrammet setter av noe midler slik at man starte prosjektering i 2016, men at løyvingen til prosjektet kommer i byggeprogrammet for 2017. På denne måten kan sikre en større fleksibilitet både i planlegging, prosjektering og gjennomføring av de ulike programområdetiltakene.

Store prosjekter

Bybanens byggetrinn III, Birkelandsskiftet terminal. Foto: Rune Jensen

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Budsjett 2016	Restbehov etter 2016	Antatt total kostnad
Bybanen III	350 000	100 000	
Bybanen IV -prosjektering	200 000	500 000	
Ringveg vest II	60 000	40 000	
Hjellestadvegen Blomsterdalen- Ådland bro	20 000	115 000	150 000
SUM store prosjekter	630 000		

* Budsjett i tabellen er det faktiske behovet i 2016. (Eksklusiv eventuelle overførte bompenger fra 2015).

Bybanen, byggetrinn III

Bevilgningen er til videreføring og ferdigstilling av pågående arbeider med byggetrinn III mellom Rådal og Flesland. I løpet av 2015 vil de fleste grunnentreprisene være ferdigstilt. I området ved Birkelandsskiftet vil gang- og sykkelvegen bli åpnet for trafikk på nyåret 2016. Verksted/depot vil bli testet frem mot sommeren 2016, etter at den første 42 meter lange vognen kom til Bergen høsten 2015. Innfartsparkeringen i Birkelandsskiftet vil bli ferdigstilt våren 2016.

Bybanen, byggetrinn IV -prosjektering

Prosjektering og planlegging for byggetrinn 4 pågår parallelt. I prosjekteringen skal det gjennomføres grunnundersøkelser og innmåling i 2016. I tillegg skal det utarbeides ny prosjekteringsveileder, samt at det kan være behov for avklaringer av enkeltobjekter knyttet til reguleringsplankontrakten.

Ringvegvest, byggetrinn II

Tunnelen åpnet for trafikk høsten 2015. Elektronikken ble installert i 2015 og sluttoppgjør for dette er ventet i 2016. Da vil også arbeider med oppgradering av Lyderhornstunnelen pågå. Dette er en nødvendig oppgradering for å sikre elektronisk samspill mellom de to tunnelene. Dette arbeidet ferdigstilles i 2017. Det legges opp til et forbruk på 60 mill.kr. i 2016.

Hjellestadvegen

Det skal etableres gang- og sykkelveg og vegen skal rustes opp på strekningen fra Blomsterdalen til Ådland bro. Dette er en parsell av strekningen fra Blomsterdalen – Hjellestad. Tiltaket er forankret i Prp.143 S. Reguleringsplan ble vedtatt i Bergen kommune våren 2014. Prosjektering og grunnerverv pågikk i 2015. Anlegget starter opp i 2016.

Miljø- og sentrumstiltak

Det skal bli lettere for myke trafikanter å ferdes i Kong Oscars gate. Foto: Elisabeth Langeland Matre

Alle tall i 1000 kr.

Prosjekt	Budsjett 2016	Restbehov etter 2016	Antatt total kostnad
Støytiltak	3 000		
Kong Oscarsgate	32 000		80 000
Trolleybuss -Infrastruktur	2 000		
Mobilitetstiltak	3 000		
SUM miljøprosjekter	40 000		

* Antatte total kostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud

Støytiltak

Gjennomføring av støytiltak er en lovpålagt oppgave etter forurensingsloven. Eksempelvis har boliger som har støy over grenseverdiene rett til å få skiftet vinduer el. lign. I 2016 er det ført opp en løyving på 3 mill. kr. til gjennomføring av nødvendige tiltak.

Kong Oscarsgate

Prosjektet gjelder gateløpet fra Vetrilidsalmenningen til Nygaten. Et viktig formål med tiltaket er å legge bedre til rette for myke trafikanter, i tillegg til generell estetisk og funksjonell opprusting. I nordre del, fra Vetrilidsalmenningen til Bergen domkirke skal trafikkmengden dempes ved hjelp av en «shared space» -løsning. Det innebærer at de vante skillene mellom myke trafikanter og biltrafikk løses opp. I tillegg er det planlagt å gjennomføre trafikkgulerende tiltak for å redusere gjennomgangstrafikken.

Kong Oscars gate inngår i traseen for sykkel-VM som skal arrangeres i september 2017. Dette er det tatt høyde for i prosjektplanleggingen. Utførelsen vil skje i fire faser, to før sykkel-VM og to etter. Ved eventuelle uforutsette forsinkelser vil det bli gjort midlertidige tiltak som sikrer at gaten er tilgjengelig for arrangementet som planlagt.

Trolleybuss – Infrastruktur

Hordaland fylkeskommune har vedtatt at det skal satses videre på drift av trolleybuss i Bergen. I juni 2015 overtok fylkeskommunen infrastrukturen for trolleybussene. Trolleybussene har i forbindelse med dette fått en oppgradering. Det er gjennomført en teknisk utredning som viser behovet for reinvesteringer i infrastrukturen for trolleybussen. I 2016 er det behov for å skifte kjøreledning mellom Mannsverk og Birkelundstoppen. Dette er estimert til 2 mill kr. Det skal utredes nærmere om dagens trolleylinje skal forlenges mot Sædalen, Nesttun, Oasen og Laksevåg. Utredningen skal være ferdig i 2017.

Mobilitetstiltak

Formålet med mobilitetstiltak er å endre reisevaner og bidra til mer bærekraftige transportvaner. I denne gruppen er de myke tiltakene som informasjons- og holdningskampanjer rettet mot individer og bedrifter. Slike tiltak er effektive i kombinasjon med infrastrukturtiltakene.

Et av mange aktuelle tiltak er å legge til rette for mer samkjøring – tiltak for å få fraktet flere mennesker med personbil uten å øke antallet kjøretøy. Statens vegvesen Vegdirektoratet er i ferd med å opprette et nasjonalt prosjekt for samkjøring, og det er signalisert ønske om deltakelse og bidra fra flere byer/regioner. I Bergen har det allerede vært gjennomført et flerårig prøveprosjekt, som blant annet har gitt mye kompetanse om hva som skal til for å videreutvikle konseptet. En viktig erfaring er behovet for økonomiske insentiver, noe som blant annet kan være mulig gjennom å innføre rabattordninger i bomringen. Et slikt tema reiser både teknologiske og regulatoriske spørsmål som krever videre utredning, og denne posten gir mulighet til å delta i et slikt nasjonalt prosjekt i tillegg til lokale aktiviteter som aksjoner, rådgivning, etc.

Gang- og sykkeltiltak

Nygårdstangen. Foto: Elisabeth Langeland Matre

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Budsjett 2016	Restbehov etter 2016	Andel totalkostnad /Antatt totalkostnad**
Nygårdstangen, gang- og sykkelbro – prosjektering/ oppstart	37 000	14 500	56 000
Salhusveien, Sykkelveg m/ fortau	47 000	32 000*	71 000*
Gang- og sykkeltiltak i knutepunkt, f.eks. Paradis, Wergeland etc.	10 000	10 000	30 000
Bjørgeveien, Straume –Sandeidet -Prosjektering	6 000	52 000	60 000
Oppfølging sykkelbyavtalen	2 000	4 000	8 000
Gangveger til bybanestopp	5 000		
Diverse sykkeltiltak -Fremkommelighet etc. -Sykkel i sentrum etc. -Sykling mot enveiskjørt gater i sentrum	5 000		
Prosjektering fremtidige tiltak	1 000		
SUM Gang- og sykkel	113 000		

* Unntatt eksterne midler

** Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Gang og sykkelbro Nygårdstangen

Dagens bro er midlertidig, svært smal og gir et dårlig tilbud til gående og syklende. Ny gang- og sykkelbro på Nygårdstangen er prosjektert i 2015 og anlegget vil starte opp tidlig i 2016. Den nye broen vil være av stål, 60 meter lang og 6 meter bred. Broen er i samsvar med reguleringsplan for Nygårdstangen. Ny videregående skole og nytt badeanlegg innebærer at tilbudet bør komme så snart som mulig. Broen bør desuten etableres før fremtidig, tilstøtende helikopterplass kommer i funksjon for å unngå konflikter i byggeperioden. Tiltaket vil få steinmasser fra Rv-anlegget Svevatjønne- Rådal. Utfylling i Store Lungegårdsvann vil skje så snart som mulig på nyåret.

Salhusveien, sykkelveg med fortau

Tiltaket er en manglende lenke som ved gjennomføring vil gi et fullverdig tilbud på 1,5 km for både gående og syklende. Tiltaket er forankret i gjeldende sykkelstrategi, bystyrevedtak i 2010 og i Handlingsprogram for Bergensprogrammet (2014 -2017). Tiltaket sto oppført med bevilgning i byggeprogrammet i 2014 og 2015. Tiltaket er ferdig prosjektert, men har hatt senere fremdrift enn tidligere forutsett. Dette pga. utfordringer med kvalitet på tilbudet, grunnnerv og grensesnitt mot private, tilgrensende utbyggingsplaner det har vært utfordrende å finne en god løsning på.

Lenken ligger i et område som er i vekst, nær bydelssenteret Åsane, som skal utvikles urbant og tett. På strekningen fra Åsamyrane til Ulset sykehjem og videre til Ulsetstemma blir det etablert sykkelveg med fortau, med bredde 4,5 meter. Dette er en økning i standard som opprinnelig besto av et fortau med en bredde på tre meter. Ved å skille gående og syklende gis et tilbud som bedrer fremkommeligheten for syklistene, er mer trafiksikkert og faren for ulykker mellom gående og syklende reduseres.

Prosjektet har en antatt total kostnad på 116 mill. kroner og finansieres ved spleiselag etter rekkefølgekrav til private utbyggere i samme område. Eksterne parter bidrar samlet med 45 mill. kroner til prosjektet, for kanalisering av kryss til nytt boligområde ved Ulset og til etablering av røranretning for kabling og forsterking av høyspenttrase'. Etablering av nytt kryss medfører at adkomsten til BIR sin gjenvinningsstasjon i Salhusvegen må legges om. Byggestart er estimert til årsskiftet 2015/ 2016 og forventet ferdigstilling i 2017.

Gang- og sykkeltiltak i knutepunkt, Wergeland etc.

I tråd med Kommuneplanens arealdel, satser kommunen målrettet på knutepunktsutvikling, med særlig vekt på bybanestoppene. Områdeplaner følges konkret opp med utbyggingsavtaler med privat del-finansiering for å sikre offentlig infrastruktur. Det ble derfor satt av 30 mill. kr (2014-kroner) i handlingsplanperioden. Midler fra Bergensprogrammet kan utløse private bidrag, og dermed øke satsingen på offentlig infrastruktur. Som eksempel ble det i bystyresak 251/13 vist til at dette gjelder på Wergeland, men også for områdeplaner for Paradis og Mindemyren er aktuelle for slike bidrag. I 2015 startet prosjektering og grunnnerv for gang og sykkelveg m/bro over Nesttunveien og bybanen og prosjektering av fremtidig vegnett på Paradis. I 2016 settes det av 10 mill. kr. til videreføring av denne satsingen.

Bjørgeveien, Straume –Sandeidet

Tiltaket er forankret i Handlingsprogram for Bergensprogrammet 2014-2017 og ble utsatt ved utarbeiding av plan og byggeprogram for 2015. Det skal etableres ny sykkelveg med fortau langs Sælenvatnet og Bjørgeveien på strekningen fra Straumeveien til Sandeide. Totalt utgjør strekningen 1,1km. og er viktig for å sikre hovedrute for sykkel i samsvar med vedtatt sykkelstrategi.

Tiltaket bidrar til økt sikkerhet og reduserer faren for ulykker ved at gående og syklende skilles. Fremkommeligheten for syklistene bedres og det legges til rette for bruk av sykkel på korte turer. Det etableres et mindre grøntbelte mellom kjøreveg og trase for gående og syklende som anlegges lavere enn hovedvegen, for å redusere trafikkstøy. Riggområde i kanten av Sælevannet ferdigstilles som friområde.

Det settes av midler i 2016 til prosjektering av tiltaket, med oppstart så snart som mulig. Etter gjennomført anslag har prosjektet en antatt total kostnad på 71,75 mill. kroner hvorav 60 mill. finansieres over Bergensprogrammet. Private aktører bidrar med totalt 11,75 mill. kroner som følge av rekkefølgekrav om etablering av gangbro over Bjørgeveien ved Strømme gård.

Stein fra Rv-prosjektet Sveгатjörn-Rådal skal tilføres prosjektet. I tillegg pågår det arbeid med reguleringsplan for Bjørgeveien del II fra Sandeide til Lyderhornsveien.

Oppfølging sykkelbyavtalen

Det budsjetteres med et årlig beløp til oppfølging av sykkelbyavtale for Bergen.

Prosjektet «Sykkelbyen Bergen» ledes av sykkelsjefen i Bergen kommune og har fokus på kampanjer, kommunikasjon etc. for å fremme sykkel som et smart fremkomstmiddel, bygge identitet til Bergen som en urban sykkelby og å skape troverdighet og trygghet gjennom ærlig og positiv kommunikasjon. Videre fokuseres det på å gi bergensere verktøy og tiltak slik at de får mer lyst til å sykle og å utløse handling gjennom nært samarbeid med dedikerte alliansepartnere.

Sykkelbyen Bergen har ved flere anledninger gjennomført gratis sykkelservice i bydelene, og oppmøtet har vært stort. Dette vil vi fortsette med i 2016. Foto: Anne Kringstad, Bergen kommune

Det er utviklet en visuell profil som brukes i kommunikasjonsarbeidet i materiell, nettsider og sosiale medier. Sykkelbyen Bergen inngikk i 2015 er tett samarbeid med «sykle til jobben» -aksjonen, hvor man betalte deltageravgiften for alle innbyggerne i Bergen. Dette medførte en formidabel økning av deltakere fra 380 til 2600. Dette vurderes videreført i 2016. Det ble i 2015 arrangert gratis sykkelservice i alle bydelene i Bergen. Dette er et av mange tiltak Sykkelbyen Bergen vil gjennomføre i 2016. Sykkelbyen Bergen er også en aktiv aktør i media og initierer saker og stiller opp på forespørsel.

Gangveger til Bybanestopp

Det er gjort en grundig kartlegging av mulige tiltak for å etablere/ oppgradere gangveger til Bybanen. Kartleggingen er dokumentert i rapportene:

- Gangveger til Bybanen Kronstad- Nesttun, 2010
- Gangveger til Bybanen Nesttun- Rådal, 2011
- Gangveger til Bybanen Råstølen- Flesland, 2012

Målsettingen er å redusere avstander og øke kvaliteten på gangforbindelsene til Bybanen, slik at flere skal velge kollektivtransport fremfor bil. Det er satt av 5 mill.kr i 2016 til realisering av slike tiltak.

Diverse sykkeltiltak,

I 2015 utarbeidet gang- og sykkelgruppen i Bergensprogrammet et forprosjekt med oversikt over flere mulige løsningsforslag av mulige sykkeløsninger nord-sør gjennom Bergen sentrum, basert på bruk av eksisterende trafikkareal. Det skal gjennomføres en overordnet analyse av forprosjektet, og anbefalingen skal legge grunnlag for detaljprosjektering og gjennomføring av tiltak.

Sykling mot enveiskjørt gater i sentrum

Sykling mot kjøreretning i enveisregulerte gater er et tillatt virkemiddel for å bedre fremkommelighet for syklister dersom det tilrettelegges særlig for dette, i form av fysiske tiltak, eks. skilting og etablering av egne sykkelfelt/areal. Tiltaket er trukket frem i *Oppfølging av sykkelstrategi for Bergen-handlingsplan 2010-2013*. Forslag til nye kriterier for sykling mot kjøreretning i enveisregulerte gater har nylig vært på høring. Resultatet av høringen kan bli nye kriterier, som igjen kan få betydning for arbeidet lokalt.

I 2015 har det pågått et prosjekt som er en mulighetsstudie, hvor det kartlegges hvor det kan være mulig å innføre sykling mot kjøreretning i enveisregulerte gater i sentrale deler av Bergen kommune (Bergarhus, Årstad og Indre Laksevåg). Prosjektet er en følge av et politisk ønske om å innføre tiltak i enveisregulerte gater for å lette syklisters fremkommelighet på veinettet, jf. bystyrevedtak 205-13. 113 gater er gjennomgått og gitt prioritet ut i fra ulike kriterier, blant annet: nærhet til andre sykkelruter, snarvei/omvei, krav ihht. sykkelhåndbok. Tiltak er under konkretisering.

Trafikksikkerhetstiltak

Krysset Nattlandsveien-Landåsveien skal signalreguleres. Foto: Elisabeth Langeland Matre

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Budsjett 2016
Trafikksikkerhetsinspeksjon	8 500
Fotgjengersikring	12 700
Vegbelysning	3 300
Ulykkespunkt	3 200
Trafikksikkerhetsplan	
– Diverse mindre tiltak	1 800
Prosjektering framtidige tiltak	
- Fotgjengerkryssing ved Kirkevoll skole	1 000
- Andre ts-tiltak	500
SUM Trafikksikring	31 000

* Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Fotgjengerkryssing ved Kirkevoll skole

Regulert løsning inkluderer etablering av undergang vest for kryss med Krokeidevegen, kombinert med ombygging av krysset til rundkjøring med eget bussfelt fra Fanavegen til Krokeidevegen. Reguleringsplanen er vedtatt, men p.t. ikke stadfestet på grunn av klage. Tiltaket har som mål å gjøre tryggheten og sikkerhet for skolebarn og andre myke trafikanter bedre. Bakgrunnen for valg av planfri kryssing er ulykkesituasjon, stort antall skolebarn som må krysse Fanavegen og stor trafikkmengde (11500 ÅDT).

Totalkostnadene for prosjekter er anslått til 55-66 mill. kroner. Det er foreløpig satt av 13 mill. kroner til tiltaket i 2017 innenfor programområdet trafikksikkerhet, og en beslutning om oppstart og gjennomføring nå vil medføre bindinger inn i neste handlingsplanperiode. Prosjektorganisasjonen som bygger ut E39 Svevatjønn-Rådal kan stå for realiseringen av tiltaket.

Dette vil både gi mulighet til å få gjennomført tiltaket tidligere og redusere kostnadene, blant annet på grunn av enkel tilgang til nødvendige steinmasser.

Det foreslås å sette av midler til prosjektering av løsningen i vedtatt reguleringsplan i årets byggeprogram. Bygging vil kunne skje i løpet av 2016 med forbehold om framdrift mht. behandling av klage på planen. Det antydes en byggetid på 6-8 måneder. E39-prosjektet står for gjennomføring og forskutterer finansieringen av dette. Forskutteringen refunderes fra Bergensprogrammet før E39 Sveгатjønn-Rådal er regnskapsmessig avsluttet og innen 31.12.2021.

Trafikksikkerhetsinspeksjon – delstrekninger

Trafikksikkerhetsinspeksjon har avdekket avvik og feil i vegnettet. I 2016 vil det bli gjennomført tiltak blant annet på fv. 580 på strekningen Indre Arna -Haukeland, samt restiltak på fv. 564 Salhusvegen mellom Ulsetstemma og Salhus. Tiltakene er i hovedsak utbedring/oppsetting av rekkverk, skilting og oppgradering av gangfelt og fortau.

Fotgjengersikring

Tiltak etter områdeutredninger

Det er utarbeidet detaljerte trafikksikkerhetsutredninger i flere områder (skolekretser). Disse inneholder særlig tiltak for å sikre myke trafikanter. Det er avdekket behov for etablering av fartshumper, siktutbedring, nye gangfelt, skiltoppgradering, etablering av ny/ forbedring av eksisterende belysning, signalregulering av gangfelt, utbedring av fortau, tiltak for å sikre universell utforming etc. Midlene vil anvendes til igangsatte tiltak bl.a. Olsvik-Kjøkkelvik, Søråshøgda, Hamrevegen, restiltak Alvøen, Krokeidevegen og Mjølkeråen-Salhus-Hordvik.

Fv 178 Grimstadvegen

Tiltak omfatter strekningen fra Ytrebygdsvegen til snuplassen på Grimstadneset. Her utarbeides en områdeplan. Vegstandarden er lav, og det er ingen langsgående tilbud for myke trafikanter. Det er gjort en trafikksikkerhetsvurdering med henblikk på kortsiktige trafikksikringstiltak. Aktuelle tiltak er fartsgrensevurdering, fartsdemping og tiltak mot utforkjøring.

Gangfeltprosjektet

I Bergen er det gjennomført en omfattende registrering av bruk og tilstandsvurdering av gangfelt på fylkesvegene. Tiltakene retter seg i første rekke mot gangfelt som er vurdert å ha høyest risiko, og i 2016 vil det bli utført sikringstiltak i tråd med anbefalingene i dette prosjektet. Av aktuelle strekninger nevnes (foruten igangsatte tiltak) fv 177 Fleslandsvegen v/ Blomsterdalen senter.

Vegbelysning

Det er stort behov for oppgradering av eldre belysning langs flere fylkesveger i Bergen. En rekke armaturer er utdatert, og byttes gradvis ut med nye. I tillegg skal det i 2016 etableres intensivbelysning i 10 gangfelt.

Ulykkespunkt

Fv 582 Krysset Nattlandsveien-Landåsveien.

Tiltaket innebærer signalregulering m.m. og er restfinansiering av påbegynt tiltak.

Fv 251 Vilhelm Bjerknnesvei ved Bergenshallen

Dette er et kryss som trafikkeres av mange trafikantgrupper, og Bybanen. Tiltaket gjelder signalregulering av hele krysset, bl.a. som følge av ny utbygging i området.

Trafikksikkerhetsplan

-Diverse mindre tiltak

I løpet av året kommer det fortløpende henvendelser angående mindre tiltak som kan ha et prekært behov for realisering. Foruten slike ikke-spesifiserte tiltak er det også aktuelt med mindre restiltak og justeringer etter tidligere områdetiltak.

Kollektivtiltak

Fyllingsdalsveinen–Allestadveien. Foto: Elisabeth Langeland Matre

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Budsjett 2016	Restbehov etter 2016	Andel totalkostnad/ Antatt total- kostnad**
Terminaler, knutepunkt og holdeplasser - stamlinjene			
– <i>Innfartsparkering</i>	4 000		
– <i>Innfartsparkering Birkelandskiftet</i>	5 000	0	100 000
– <i>Opprusting holdeplasser</i>	18 000		
– <i>Sentrumsterminalen videreføring av pågående prosjekt</i>	5 000		
– <i>Sletten terminal</i>	6 000	54 000	60 000
– <i>Kollektivsnuplass Øvre Kråkenes (Snu/reguleringsplass)</i>	8 000	0	12 000
– <i>Åsane terminal- tilrettelegging for mer kapasitet</i>	5 000		
Framkomsttiltak for buss på stamlinjene			
– <i>Fyllingsdalen, Kollektivfelt Allestadveien – Skarphaugen</i>	46 000	28 000*	120 000
– <i>Hesthaugveien kollektivfelt</i>	5 000	1 000	11 000
– <i>Aktiv signalprioritering</i>	3 000		4 000
– <i>Tiltak etter strekningsvise utgreiinger stamlinjene</i>	2 000		
Diverse tiltak			
– <i>Fremkommelighet, etc.</i>	4 000		
– <i>Oppgraderinger bybanen I/II, etc.</i>	5 000		
Prosjektering framtidige prosjekt	1 000		
SUM Kollektiv	117 000		

* Restbehov samfinansieres med midler fra gang- og sykkeltiltak i 2017.

** Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Innfartsparkering

Hordaland fylkeskommune har vedtatt en strategi for innfartsparkering fram mot 2030, der Bergen kommune sa seg enig i hovedprinsippene. Strategien har et delt fokus mellom Bergen og omlandskommunene. I Bergen blir arbeidet med innfartsparkering koordinert med videre utbygging av Bybanen (Birkelandsskiftet og Åsane). I påvente av endelig trase for Bybanen blir det også arbeidet med midlertidige løsninger for innfartsparkering i Åsane. Her er det aktuelt med både leide og plasser i offentlig eie.

I tillegg til videreutvikling av innfartsparkeringstilbudet blir det også arbeidet med en mulig betalingsløsning for innfartsparkering.

Innfartsparkering for sykkel skal etableres på alle store kollektivknutepunkt i Bergensområdet.

Innfartsparkering Birkelandsskiftet

I forbindelse med Bybanens byggetrinn III til Flesland skal det etableres innfartsparkering ved den nye terminalen i Birkelandsskiftet. Det vil bli etablert totalt 280 plasser, fordelt på to etasjer. Prosjektet er kostnadsregnet til ca. 100 mill. kr, og skal stå ferdig til åpningen av Bybanen til Flesland. Arbeidet med innfartsparkeringen realiseres som en del av Bybanens byggetrinn III, og finansieres over programområde kollektiv i Bergensprogrammet. Tiltaket sluttfinansieres i 2016.

Opprustning holdeplasser

Denne posten er til generell opprustning og universell utforming av holdeplasser og endeholdeplasser langs stamlinjene. Oppgradering av holdeplasser vil i årene fremover inkludere nødvendig fysisk tilrettelegging for sanntidsinformasjon for de reisende. Innføring av sanntidsinformasjon i kollektivtrafikken i Hordaland gjøres av Hordaland fylkeskommune v/Skyss. Den delen som går på fysisk tilrettelegging på holdeplassene, blant annet fremføring av strøm, vil bli finansiert over Bergensprogrammet. Det har vært stor aktivitet og et stort antall holdeplasser er opprustet og ombygd de siste årene. Det vil bli en ytterligere satsing de kommende år. Motivasjonen for satsingen er både å øke kvaliteten for de reisende, å redusere reisetiden og gjøre kollektivnettet bedre driftsmessig.

Sentrumsterminalen

Sentrumsterminalen omfatter holdeplassene Olav Kyrres gate, Christies gate, Allehelgensgate og Torget. Her skal det etableres bedre terminalforhold med universell utforming, estetisk opprustning og tilrettelegging for busser og reisende. Det er gjennomført et forprosjekt som avklarer mulig omfang, funksjon og estetikk for sentrumsterminalen. Realisering av tiltak startet opp i 2015 og videreføres i 2016. Disse holdeplassene er blant de mest brukte i Bergen og er derfor svært viktig å ha høy kvalitet på.

Sletten terminal

Sletten er allerede i dag et sentralt, men lite funksjonelt, byttepunkt for reisende med Bybanen som skal videre til barne- og videregående skole i området og Haukeland universitetssjukehus, og har behov for utvikling dersom planene om bedre tverrkommunikasjon i Bergensdalen og lettere tilgang til bydelssenteret på Sletten skal kunne realiseres. Tiltaket vil kunne legge til rette for økt kollektivandel på denne type reiser.

Etablering av Sletten terminal vil muliggjøre et bedre tverrgående tilbud til Sletten/ Landås og omkringliggende områder og gi nye områder forbindelse mot Bybanen. Terminalen vil fungere som endepunkt med gode fasiliteter for stamlinje 3 og busslinje over Wergeland vil kunne forlenges slik at den også gir et tilbud mot Sletten. Derfor har denne høyest prioritet av terminalene. Målsetningen med etablering av kollektivterminal på Sletten er at bybane og buss i størst mulig grad skal gi et integrert kollektivnett. Ny terminal på Sletten vil knytte sammen Bergensdalen og gjøre det lettere å reise på tvers, og vil sikre områdene Lægdene, Sollien, Nattlandsfjellet og Sædalen kontakt med Bybanen både sør- og nordover, samt kontakt med det største bydelssenteret i Bergensdalen.

Tildeling i 2016 er til prosjektering og det forutsettes så tidlig oppstart som mulig. Sluttoppgjør påregnes i 2017.

Kollektivsnuplass Øvre Kråkenes

Ny rutestruktur fra Skysst, har medført behov for snumuligheter for bussen på Øvre Kråkenes. Reguleringsplanen ble vedtatt i juni 2014. I 2015 er tiltaket prosjektert. Bevilgning i 2016 er til realisering av tiltaket. Byggestart er estimert til årsskiftet 2015/ 2016. Ferdigstilling og sluttoppgjør forventes i 2016. Tiltaket er bygging av rundkjøring for at bussen kan snu ved endeholdeplass. Det vil også bli etablert reguleringsplasser og to busstopp. Skysst etablerer også sjåførfasiliteter som toalett, etc. ved tiltaket.

Åsane terminal

Kapasiteten ved Åsane terminal er i dag fullt utnyttet. Det skal etableres en ekstra pir med 3 – 4 ekstra oppstillingsplasser for buss. I tillegg skal antallet reguleringsplasser for buss økes. Tiltaket vil medføre en reduksjon i antallet innfartsparkeringsplasser (ca. 45), Det blir parallelt arbeidet med å erstatte disse andre steder i Åsane.

Kollektivfelt Fyllingsdalen, Fyllingsdalsveien, Allestadveien – Skarphaugen

Reguleringsplan for tiltaket ble godkjent i bystyret våren 2013 og tiltaket ble prosjektert og lyst ut frem til arbeidet startet opp august 2015. I 2016 vil arbeidet med å etablere et nytt 1100 meter langt kollektivfelt på strekningen fra Allestadveien til Skarphaugen pågå for fullt. Tiltaket vil gi økt attraktivitet både for kollektivtilbudet og for gående og syklende i området og er en del av prosjekt for sammenhengende kollektivfelt gjennom Fyllingsdalen. Det inkluderer også etablering av innfartsparkering for 108 kjøretøy og sykler ved lokaliteten til dagens Foto Knudsen. Alternativt vil innfartsparkeringen etableres ved dagens lokalisering av riggområde for Ringveg vest.

Hesthaugveien kollektivfelt

Det skal etableres kollektivfelt i Hesthaugveien retning øst, på strekningen fra rundkjøring i vest mot rundkjøring ved Åsane terminal. Det er ønskelig å prioritere kollektivfelt inn mot sentrale byttepunkt for buss, da slike tiltak fanger opp en høy andel av busstrafikken og samtidig bidrar til mer forutsigbarhet i bytte mellom ulike kollektivlinjer.

Aktiv signalprioritering (ASP)

Det skal etableres et pilotprosjekt med aktiv signalprioritering av buss på Laksevåg, der busstrafikken får økt prioritet gjennom lyskryss. Prioriteringen skjer ved at sanntidssystemet i bussene kommuniserer med signalanleggene på strekningen.

Formålet med pilotprosjektet er å få etablert teknologi som senere kan innføres i flere lyskryss i Bergen. Formålet med ASP er todelt: Bussene skal sikres bedre fremkommelighet gjennom kortere kjøretid, og samtidig skal busstrafikken få økt forutsigbarhet i forhold til rutetidene. Både kortere reisetid og økt forutsigbarhet styrker kollektivtrafikkens konkurransekraft og attraktivitet.

Tiltak etter strekningsvise utgreiinger stamlinjene

Det er gjennomført en strekningsvis gjennomgang av dagens linje 2-trase, med mulig forlengelser til Sædalen og Laksevåg/ Lyngbø. Det arbeides med flere ulike tiltak langs denne traseen, som samlet sett skal kunne bidra til bedre fremkommelighet både innenfor dagens trase og langs de mulige forlengelsene. Linje 2 er stamlinjen med lavest gjennomsnittshastighet.

Tiltakene er på ulike stadium i planleggingen, og omfatter aktiv signalprioritering (ASP) på Laksevåg, holdeplassanering og –oppgradering, universell utforming og nye kollektivfelt ved Haukeland. Kollektivfeltene ved Haukeland er på et tidlig stadium i planleggingen, og må koordineres med mulig bybanetrase i området og videre utbygging av Haukeland Universitetssjukehus. Når det gjelder holdeplassanering, så omfatter dette sammenslåing av holdeplasser og nyetablering. Et sentralt fokus i denne sammenheng har vært jevn holdeplasstakt og mulighet til å oppnå universell utforming av holdeplassene.

Diverse kollektivtiltak

Fremkommelighet, etc.

Posten er til mindre ikke spesifiserte tiltak for å bedre fremkommeligheten for kollektivtrafikken. Dette er tiltak som ofte ikke er store i omfang, men som kan ha stor effekt på fremkommelighet.

Oppgraderinger bybanen I/II, etc.

Det er behov for oppgraderinger/ investeringer langs Bybanen byggetrinn I og II for å bedre funksjonalitet /oppretting på enkelte tekniske løsninger som ikke er tilfredsstillende i daglig drift. Tiltak med klar investeringskarakter finansieres over posten diverse kollektivtiltak.

Eksternt finansierte tiltak med delfinansiering fra Bergensprogrammet

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Budsjett 2016	Rest-behov etter 2016 (andel Bergenspr.)	Andel i mill.kr/antatt totalkostnad
Rv 580 Sandslikrysset	9 000	8 000	24/240 000
SUM	9 000		

Rv 580 Sandslikrysset

Tiltaket er lokalt forankret i bystyresak om utviding av Bergensprogrammet. I behandlingen av bompengesøknaden i bystyret den 20. februar 2012 ble det lagt til grunn at tiltak i Sandslikrysset blir innarbeidet i prosjektporteføljen for Bergensprogrammet. Dette er videre forankret i St.prp.143 S (2012-2013) «Utviding og finansiering av Bergensprogrammet med tredje etappe av Bybanen m.m.».

Utbygging av Sandslikrysset finansieres ved et spleiselag mellom ulike aktører. Foruten statlig og privat finansiering er det føringer om at Bergensprogrammet bidrar med midler fra programområdene. (Tiltaket er i St.prp. 143 S (2012-2013) omtalt som et tiltak som skal belastes programområdene for gjennomføring i 2013-2025, med realisering tidligst mulig i perioden.

Tiltaket skal finansieres slik (2014-kroner):

Private næringsaktører sitt bidrag til prosjektet	113
Statlig bidrag i perioden 2014-2017	67
Forskuttering fra Bergensprogrammet i perioden 2014-2017, (med refusjon fra staten i 2018)	20
Varig innsparing Ringveg vest byggetrinn I, (bompenger)	36
Bidrag fra Bergensprogrammet over programområdene	4
SUM	240

Oppføringen i 2016 er til prosjektering og grunnverv. Tiltaket har en beregnet byggetid på to år.

Planprogram 2016

Alle tall i 1000 kr

Programområder	Budsjett 2016*
Bybanen	22 000
Gang- og sykkeltiltak Trafikksikkerhetstiltak Kollektivtiltak Sentrumstiltak/miljøtiltak Administrasjon/informasjon	8 000
SUM planmidler	30 000

*Tildelte belønningsmidler høsten 2015 på 40 mill overføres til bruk i 2016

Planprogrammet for 2016 har til disposisjon 30 mill. kroner. (I tillegg overføres ubrukte belønningsmidler fra 2015). Forslag til fordeling av planmidler på de ulike programområdene framgår av ovenstående tabell.

Planoppgavene de nærmeste årene må sees i sammenheng med behandling av handlingsprogram for 2014-2017 og ut i fra status i pågående prosjekt. I det videre nevnes noen av de viktigste planoppgavene i 2016 under de ulike programområdene.

Gang- og sykkeltiltak

Det tas ikke sikte på å starte nye planoppgaver for gang-/sykkel i 2016. Det foreligger planforslag for Håkonshellavegen, Mildevegen, Carl Konows gate, Bjørgevegen del 2 og Osbanen. Det tas sikte på at disse kan sluttbehandles i løpet av 2016.

Videre skal det arbeides for å få frem planforslag for gang-/sykkeltiltak langs Storetveitvegen fra Paradis til Hagerupsveg, Storetveitvegen fra Hagerupsveg til Wergeland, Natlandsveien (også kollektiv), Eidsvågskogen – Eidsvåg, langs Vossebanen fra Nesttun til Fjøsanger og langs Garnesvegen. Flere av disse prosjektene er knyttet til riksveg, og vil ikke belaste Bergensprogrammet.

I tillegg vil det bli arbeidet med sykkeltiltak i og gjennom Bergen sentrum.

Trafikksikkerhetstiltak

Under programområdet trafikksikkerhet, vil det det arbeides med større analyser og utredninger relatert til trafikksikkerhet av blant annet områdene rundt Olsvik/Kjøkkelvik.

Kollektivtiltak

Under programområdet kollektivtiltak, er den største planoppgaven også i 2016, arbeidet med reguleringsplan for videreføring av bybanen mot Fyllingsdalen, fra Bergen sentrum, via Haukeland sykehus til Oasen og KDP for kollektivtrafikken mot vest.

Andre kollektivprosjekt som skal planlegges er reguleringsplan for reguleringsplass for busser ved Lille Nesttunvann, kollektivfelt og sykkelveg med fortau i Fyllingsdalen fra Ørnahaugen til Løvstakktunnelen og tiltak for å fremme kollektiv og sykkelprioritet sentralt i Åsane.

Sentrumstiltak/ miljøtiltak

Under programområdet sentrumstiltak/ miljøtiltak, vil det i 2016 pågå arbeid med planprogram for bymiljøtunnel og det vil planlegges videre for å fremme helhetlige prinsipppløsninger for gående, syklende, kollektivtrafikk og øvrig gatebruk i sentrum, der en ser ulike behov i sammenheng.

Administrasjon/informasjon

I tillegg til diverse møter/samlinger, skal denne posten dekke ekstra stillinger for å øke kapasiteten i etatene. Det er av stor betydning for gjennomføringskraften i Bergensprogrammet at plansituasjonen er tilfredsstillende. Behov for økt bruk av planleggingsressurser blir fortløpende vurdert gjennom året.

Kommunikasjon

Mobilitetsuken er en del av kommunikasjonsarbeidet. Her fra Park(ing)day 2015, der blant annet arkitektstudenter snekret drive-in kaffebar med gratis kaffe og boller utenfor rådhuset. Foto: Elisabeth Langeland Matre

Alle tall i 1000 kr

Programområder	Budsjett 2016
Kommunikasjon i Bergensprogrammet	3 000
Sum kommunikasjonsmidler	3 000

Kommunikasjonsarbeidet i Bergensprogrammet har 3 mill. kr. til disposisjon i 2016. Posten dekker blant annet kommunikasjons- og mobilitetsressurser, den årlige Mobilitetsuken, diverse publikasjoner, grafiske tjenester og drift av nettside.

Eksternt finansierte tiltak der HFK kun bevilger mva.

Når Statens vegvesen er byggherre på vegne av Hordaland fylkeskommune og tiltakene utlukkende er finansiert av private, skal fylkeskommunen bevilge merverdiavgift i prosjektene. Dette er midler som bevilges over fylkesvegbudsjettet, men som fylkeskommunen siden får refundert av staten. Midlene belaster ikke rammen i Bergensprogrammet, men er tatt med i dette dokumentet fordi tiltakene geografisk er lokalisert i Bergen kommune. (Hordaland fylkeskommune opererer med et plan- og byggeprogram i Bergen og ett utenfor Bergen). Prosjektene, lokalisert i Bergen, som utelukkende får bevilget merverdiavgift i 2016 er omtalt under.

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Budsjett 2016	Rest-behov etter 2016	Andel i mill.kr./ antatt total-kostnad
Fleslandsveien (gang og sykkelveg)	13 500		
SUM			

Fleslandsveien

Bergen kommune ved vann og avløp, (VA), har rekkefølgekrav for opparbeiding av gang og sykkelveg langs Fleslandsveien. Bergen kommune finansierer tiltaket og Statens vegvesen er byggherre på vegne av Hordaland fylkeskommune. Hordaland Fylkeskommune bevilger midler til inndekning av merverdiavgift i prosjektet. Utlegg av merverdiavgift blir refundert av staten.

